

**The most important thing in life
is to be yourself.**

**UNLESS YOU CAN BE BATMAN.
ALWAYS BE BATMAN.**

Er det så farlig?

Nye medier som ressurs og risiko

Thomas Wold
Ingunn Hagen
Psykologisk institutt, NTNU
Lillestrøm 2012

Barn og unges mediebruk

- Noe som kan forstyrre deres ”naturlige” utvikling.
- Noe som kan gjøre dem bedre rustet til å klare seg i voksenlivet
- Hva med mediebruken som opplevelse i seg selv?

Mediegenerasjonen

Generasjon online

- Barn og unge bruker mye tid på media, som TV, PC/Internett og mobiltelefon (6-8 timer daglig)
- Media er integrerte i barn og unges hverdagsliv, brukes gjerne samtidig.
- Nye media tas for gitt på en helt annen måte enn hos tidligere generasjoner

Muligheter og risiko

- Underholdning
- Informasjon
- Utdanning
- Kommunikasjon
- Sosiale nettverk
- Spill
- Samfunnsdeltagelse
- Opplevelser knyttet til pornografi
- Selvskading
- Vold
- Rasistiske eller hatefullt materiale
- Potensielt skadelige kontakter
- Mobbing
- Invadering av privatlivet
- Overdrevent bruk

Medier som ressurs

Ulike media er kilde til underholdning og informasjon, felles opplevelser og samspill.

Barn og unge uttrykker at disse medieteknologiene er nærmest uunnværlige.

”Det moderne livet”

J1: Vi har ikke PC på hytta.

J2: Ikke vi heller. Vi har en sånn liten boks til TV.

J1: Det har vi og.

G2: Vi har flatskjerm TV vi.

J1: Vi får bare inn skullet NRK. Og har utedo og ikkeno dusj.

G2: Vi har dusj og varmekabler på gangen og (...) eget rom med dobbeltseng og gjesterom med TV til meg og søster mi.

J1: Vi må ut og hente myrvann og drikke.

G2: Og så har vi kjøkken og lys og varme.

J2: Vi har heldigvis innlagt vann vi og, men vi har ikke do.

G1: Internett er viktig.

J1: Det er femti prosent av livet mitt.

J2: Oi.

J1: Nei, nei, vi sier tjuefem.

J3: Ja, til meg og.

J1: Vennen mine også betyr veldig mye.

J2: Og tantungene mine.

J3: Og familie.

J2: Og TV.

G1: Jeg tror femten prosent.

J1: Og skolen ligger på null prosent (alle ler).

Den sosiale mobilen

- Konstant oppdatering
- Et fåtall av samtalene og SMSene har en praktisk funksjon.
- Emosjonell og sosial funksjon
- Å henge sammen online (Haddon, 2004)
- Kontrollapparat
- Tettere bånd

G: Mobilen er noe av det viktigste.

J: Jeg får panikk når jeg mister det. All musikken min ligger inn på der.

J1: Hvis du har rotet deg bort eller noe sånt, så kan folk få tak i deg.

G: Jeg rotet meg bort i Sverige og hvis jeg ikke hadde hatt mobilen så hadde jeg ikke kommet hjem igjen.

Kildekritikk

- Skille ulike sjangere fra hverandre
- Nettlesikon, hjemmesider
- Skille mellom faktaopplysninger og subjektive påstander
- Identifisere kommersielle motiver

- Siste 2 døgn
- Arkiv
- FORSIDEN**
- NYHETER
- SPORT.no
- FOTBALL
- KULTUR
- PÅ DIN SIDE
- KUNNSKAP
- MAGASINET
- WEBLOGG
- MENINGER

- pill
- il/trafikk
- else/samliv
- litteratur
- usikk
- tdstips
- eise
- in

- Blink
- Noen som
- sser for meg
- Weblogg
- Spillblogg
- Opprop.no
- Snakk

- Humor911
- Pondus
- 123 snill

Vigrd med leksehjelp på nett

NAZILITTERATUR: Vigrd-lederen Tore W. Tvedt tilbyr norske skoleelever en mulighet til å se verdenshistorien i et nytt perspektiv.

Foto: AGNETE BRUN

Lærer bort «sannheten» om Holocaust.

DIANA BADI
Tirsdag 15.11.2005, 13:18
oppdatert 16:49

MEST LEST

- NYHETER**
- Filmet jente (16) i dusien
  - Høyre-politiker død

annonse

- Lærer2008: - Hvis [elevene] går inn på Hvit Valgallianse eller Vigrid eller noe sånt, helt topp altså, for da har du dem der du vil ha dem. Og så kan du ha fokus på det som er på skjermen der, for er det noen som sitter og synes det der er tøft, så kan du ta det derifra. [...] den type sider synes jeg det er veldig ok at de er inne på, fordi det er en del av internett, som er ytringsfrihet. Vi skal faktisk forsvare den biten og, selv om vi synes det er en gjeng med gjøker som sitter i andre enden og skriver dette.

Tosidig forhold til barn og massemedier

- Grunnlovens §100
- Den internasjonale konvensjonen om barns rettigheter, ratifisert av Norge i -91.
- Beskytte barn og unge fra eventuell skadelig påvirkning fra medieuttrykk.
- Sikre barns rett til å oppsøke informasjon.

Bibliotekar:

- Det er ikke alt det er like lett å spørre foreldrene sine om. Og det er kult å ha muligheten til å... i alle fall på samme måten som de kan gå og slå opp i voksenbøker. Ser jo at den der "Et barn blir født" og "sex og samliv" eller hva den heter, ungdomsbøker, de ligger jo ofte, når de har sittet en gjeng, så ligger de ofte på bordet. Og det er noe med det å søke informasjon som er fint at man kan gjøre på biblioteket.
- (Wold, 2008)

Nettfilter – eller sosiale filter?

- B1: - ”jeg freser bare litt sinna når jeg ser det er puppedamer eller et eller annet ”

(...)

-”Jeg er mye mer bekymret for det skumle med å oppgi adressen sin, oppgi opplysninger om seg selv. Men samtidig tenker jeg at de som gjør sånne ting, de ville ha funnet noe utløp for spenning uansett.”

Fremstilling av seg selv på nettet

- På nettet kan enhver også være publisist, ikke bare mottaker.
- Dermed blir det viktig å være bevisst på hvilken informasjon man publiserer om seg selv (og andre).
- Etter at et bilde eller videosnutt er lagt ut på nett, kan den kopieres av andre og videredistribueres hvor som helst.

== (deiligst.no/1301933) ==

oh raaajt...snakker vi date?he

deiligst.no/1301933

01 02 03 04 05 06 07 08 09 10

BILDE KATEGORIER

Gutter & Jenter

Jenter

Jentekropp

Ny Jentemodell ?

Gutter

Guttekropp

Ny! Guttemodell ?

Par

Tatovering

Party

Dyr

er stolt av puppene mine!

01 02 03 04 05 06 07 08 09 10

50Poenger/Privat

Profil

Ingen stemme

http://deiligst.no/681394

Legg til som favoritt

Last ned som MMS

03.FORUM 04.CHAT 05.POLLS 06.INFO 07.CREW

08.OUT 06.MMS-TOPP 07.FAV-TOPP 08.HOTSHOTS 09.NEWS

5 / JENTEKROPP

Sony Ericsson T 610
100 kr ringetid med
netcom kontant

TOPPLISTA

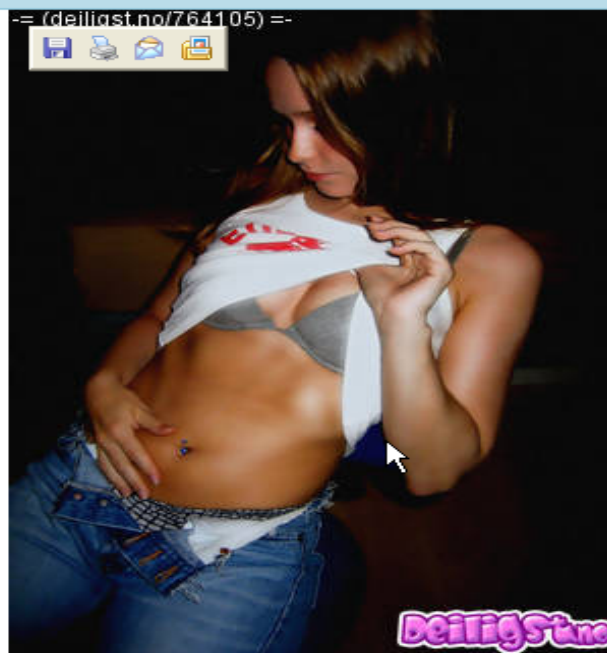
- 01 isbiit
- 02 linnpjusa
- 03 malin2
- 04 NastyAngel84
- 05 jannef100
- 06 ParisX
- 07 jennabatgirlbruce
- 08 cicilie
- 09 nemijenta
- 10 anes
- 11 cicilie
- 12 cAaAnDy
- 13 nikitadevil
- 14 miNicheRrY

3169) ==

deiligst.no/913169

== (deiligst.no/764105) ==

'KoserPåMagen'

deiligst.no/764105

01 02 03 04 05 06 07 08 09 10

50Poenger/Privat

Profil

Ingen stemme

Slideshow...(5)

Legg til som favoritt

Last ned som MMS

Egeneksponering

- Som risiko
- Som ressurs
- Eksponering av andre
- Oversikt over eksponeringen av seg selv (og mulige konsekvenser)

Anonymitet online

- Anonymitet
- Pseudonymitet
- Idealisert versjon av seg selv
- Prøve ut ulike sider ved seg selv
- Risiko

Personlig informasjon: strategier

- Ignorere forespørslene om info
- Gi fra seg noe av informasjonen
- Oppgi falsk informasjon
- Sperre meldingene fra vedkommende

Farlig å være anonym på nett?

- Mer mobbing på sider der brukerne er anonyme
- Den første kontakten mellom ungdom/barn og pedofile skjer på anonyme nettsted

(Staksrud & Brandtzæg et al, 2009)

Kropp i media

- Digital bilderetusing

Alice in hungerland

STARVATION IS CONTROL

CONTROL IS TOUGH

BONES ARE BEAUTIFUL

WHEN SKINNY JUST ISN'T ENOUGH

Pro-anoreksi på nettet

“Skulle gjerne hatt noen tips om hvordan skjule vekttap for foreldre! OG unnskyldinger for å ikke spise!”

– innlegg fra 12 år gammel jente på en norsk pro-ana-side

- Anoreksi som livsstil
- Thinspiration
- Råd om slanking/sulting
- Emosjonell støtte

(Wold, 2011 – i tidsskriftet Humanist)

Emosjonell støtte

Anabutterfly:

- Jeg driver selv 1 pro-ana-side, og jeg må si at uten den, hadde jeg vært enda verre tilstand enn jeg er i nå. Hvorfor skriver jeg her? Fordi jeg ganske enkelt ikke har energi til noe annet.
- Pro-ana er for meg en slags "klippe" å klamre seg til når livet blir for vanskelig å bære. Det er godt å kunne "skrive vekk" smerten av og til på pro-ana-forumer.
- Problemet med pro-ana er at det er disse jentene da, som VIL ha spf. De ødelegger pro-ana's inntrykk og misbruker det det er ment som: en støtte. Ikke til å gå ned i vekt, men til å gjøre hverdagen litt lettere for hverandre!

James Paul Gee

Why video games are good for your soul (2005)

- Gode videospill er bra for deg når du spiller med tanke, refleksjon og engasjement med verden rundt deg.
- Følelse av kontroll, meningsfullhet og ekspertise i møte med risiko og kompleksitet.
- Gledene ved videospill henger sammen med kontroll, innvirkning og meningsfullhet.

Voldelig og hatefullt materiale

- Gutter og eldre ungdom er mest eksponert
- Jenter blir i større grad opprørt
- Flere opplever de hatefulle/rasistiske sidene som ubehagelig
- Svært få forteller som slike opplevelser til en voksen

Sosioøkonomiske forskjeller

- Statistisk sammenheng mellom foreldrenes inntekt, utdanning, boligområde og eksponering for risiko (Hasebrink et al., 2008)
- Har foreldre ulike forutsetninger for å lære opp barn?
- Kulturelle preferanser?

Digital mobbing

- Audiovisuelt materiale kan brukes i mobbinga
- Det er lettere for dei som mobbar, å være anonyme
- Mobbinga kan dokumenteres
- Nye former for sosial ekskludering i form av digital isolering
- Mobbinga kan være mer offentlig synlig
- Men og mindre synlig for foreldre, lærere og andre voksne